

Володимир Гордієнко

ORCID: 0000-0003-2637-154X

Львівський національний університет імені Івана Франка
volodymyrhordiyenko@gmail.com

Вид статті: наукова стаття

Предмет злочину

“Декларування недостовірної інформації”

Ключові слова: конвенція, корупція, декларування, недостовірна інформація

Стаття 8 Конвенції ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 р.¹ встановлює:

1. З метою боротьби з корупцією кожна Держава-учасниця заохочує, *inter alia*, непідкупність, чесність і відповідальність своїх державних посадових осіб згідно з основоположними принципами своєї правової системи.

2. Зокрема, кожна Держава-учасниця прагне застосовувати, у рамках своїх інституціональних і правових систем, кодекси або стандарти поведінки для правильного, добросовісного й належного виконання державних функцій.

3. З метою реалізації положень цієї статті кожна Держава-учасниця бере до уваги, у належних випадках і згідно з основоположними принципами своєї правової системи, відповідні ініціативи регіональних, міжрегіональних та багатосторонніх організацій, наприклад Міжнародний кодекс пове-

¹ United Nations Convention against Corruption: adopted on October 31, 2003. URL: https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf.

дінки державних посадових осіб, який міститься в додатку до Резолюції 51/59 Генеральної Асамблеї від 12 грудня 1996 року.

4. Кожна Держава-учасниця також розглядає, згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, можливість запровадження заходів і систем, які сприяють тому, щоб державні посадові особи повідомляли відповідним органам про корупційні діяння, про які їм стало відомо під час виконання ними своїх функцій.

5. Кожна Держава-учасниця прагне, у належних випадках і згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, запроваджувати заходи й системи, які зобов'язують державних посадових осіб надавати відповідним органам декларації, *inter alia*, про позаслужбову діяльність, заняття, інвестиції, активи та про суттєві дарунки або прибутки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів стосовно їхніх функцій як державних посадових осіб.

6. Кожна Держава-учасниця розглядає можливість вжиття, згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, дисциплінарних або інших заходів стосовно державних посадових осіб, які порушують кодекси або стандарти, установлені згідно із цією статтею.

На виконання наведеної Конвенції, яку Верховна Рада України ратифікувала 18.10.2006 року, було прийнято Закон України “Про запобігання корупції”² від 14.10.2014 №1700-VII, яким було запроваджено обов'язок державних посадових осіб надавати декларації з зазначенням у них інформації про позаслужбову діяльність, заняття, інвестиції, активи та про суттєві дарунки або прибутки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів стосовно їхніх функцій, як державних посадових осіб.

Також Верховна Рада України розглянула можливість вжиття, згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, дисциплінарних або інших заходів стосовно державних посадових осіб, які порушують кодекси або стандарти, установлені статтею 8 Конвенції ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 р. та внесла до Кримінального кодексу України³ статтю 366-2 “Декларування недостовірної інформації”, яка передбачає кримінальну відповідальність за умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України “Про запобігання корупції”, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

Окремі питання корупційних злочинів та їх ознак досліджували українські учені-криміналісти: П. П. Андрушко, Н. П. Антонюк, Л. В. Багрій-

² Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

³ Kryminal'nyj kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 roku № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/>.

Шахматов, Ю. В. Баулін, М. І. Бажанов, О. С. Бондаренко, В. І. Борисов, О. Ю. Бусол, В. О. Глушков, В. В. Голіна, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, О. О. Дудоров, С. В. Дрьомов, А. П. Закалюк, В. С. Зеленецький, О. Г. Кальман, О. О. Кваша, О. Г. Колб, О. М. Костенко, О. Г. Кулик, О. М. Литвинов, С. Я. Лихова, О. К. Марін, П. С. Матишевський, І. С. Мезенцева, М. І. Мельник, В. І. Осадчий, К. К. Полькін, А. В. Савченко, О. Я. Светлов, Є. Д. Скулиш, В. В. Сташис, З. П. Топорецька, І. К. Туркевич, Г. О. Усатий, М. І. Хавронюк, В. І. Шакур, С. А. Шалгунова, Н. М. Ярмиш та ін. Проте ці дослідження носять комплексний характер та наведені науковці не присвячували окреме дослідження предмету злочину “Декларування недостовірної інформації”. Тож завданням наукового дослідження є встановлення ознак предмету злочину “Декларування недостовірної інформації”.

При встановленні предмету аналізованого злочину “Декларування недостовірної інформації”, насамперед слід зазначити, що диспозиція цієї норми за своїм змістом є бланкетною, тобто нормою, яка лише описує злочин, проте для встановлення всіх його ознак відсилає до норм спеціального антикорупційного закону, а саме, Закону України “Про запобігання корупції”.

Проте наведений Закон “Про запобігання корупції” не містить визначення терміну “декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування”, що ускладнює встановлення ознак складу злочину “Декларування недостовірної інформації”.

Український науковець Ольга Сергіївна Бондаренко пропонує наступне визначення декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування – це офіційний документ, що подається: особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; особами, які претендують на заняття чи обрання на такі посади; особами, які звільняються з цих посад, компетентному органу, у встановлені законодавством строки, на підставі яких здійснюється моніторинг способу життя декларанта та фінансова перевірка його доходів, витрат і зобов’язань фінансового характеру⁴.

В інформаційному Листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22.05.2017 р. “Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов’язані з корупцією”⁵, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ визначає декларацію особи, уповноваженої на вико-

⁴ Bondarenko, O.S. Predmet zlochiniv u sferi sluzhbovoi diial'nosti ta profesijnoi diial'nosti, pov'iazanoi z nadanniam publicznykh posluh [Tekst] : avtoreferat ... kand. iuryd. nauk, spets.: 12.00.08 kryminal'ne pravo ta kryminolohiia; kryminal'no-vykonavche pravo / O. S. Bondarenko. Київ : Nats. akad. vnutr. sprav, 2016. 20, s. 2.

⁵ Informatsijnyj Lyst Vyschoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvil'nykh i kryminal'nykh sprav vid 22.05.2017r. “Schodo prytyahennia do administratyvnoi vidpovidal'nosti za okremi pravoporushennia, pov'iazani z koruptsiieiu”. URL: https://zib.com.ua/files/Golovam_apeliacijnih_sudiv_vid_2205_2017.pdf

нання функцій держави або місцевого самоврядування, як “декларацію, подана шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції”.

Наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 12.12.2019 № 168/19 “Про затвердження змін до рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10 червня 2016 року № 3”⁶, з 1 січня 2020 року вводиться нова форма декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

В зазначеному Наказі зазначається, що декларація осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, подається шляхом заповнення відповідної електронної форми у власному персональному електронному кабінеті суб’єкта декларування у Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Паперова копія декларації не подається.

У відповідності до Порядку формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування⁷, затвердженого Наказом НАЗК N 168/19 від 12.12.2019 року, персональний електронний кабінет – це індивідуальна персоніфікована вебсторінка суб’єкта декларування у Реєстрі, за допомогою якої здійснюється подання електронних документів, обмін повідомленнями тощо.

Вхід до власного персонального електронного кабінету суб’єкта декларування у Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування відбувається після автентифікації суб’єкта декларування. Після заповнення усіх необхідних полів форми документа суб’єкт декларування підписує документ шляхом накладання на нього особистого кваліфікованого електронного підпису. Перед підписанням документа суб’єкт декларування підтверджує ознайомлення з попередженням про настання відповідальності за подання недостовірних відомостей та про надання згоди на обробку персональних даних шляхом проставлення відповідної відмітки в документі.

Подання документа до Реєстру підтверджується шляхом надсилання повідомлення суб’єкту декларування на адресу його електронної пошти, зазначену в персональному електронному кабінеті, та до персонального електро-

⁶ Nakaz Natsional'noho ahentstva z pytan' zapobihannia koruptsii vid 12.12.2019 № 168/19 “Pro zatverdzhennia zmin do rishennia Natsional'noho ahentstva z pytan' zapobihannia koruptsii vid 10 chervnia 2016 roku № 3”. URL: https://zib.com.ua/ua/140802-nova_forma_e-deklaraciy_yaki_dani_slid_unositi_v_2020_roci.html

⁷ Poriadok formuvannia, vedennia ta opryliudnennia (nadannia) informatsii Yedynoho derzhavnoho reiestru deklaratsij osib, upovnovazhenykh na vykonannia funktzij derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia, zatverdzenoho Nakazom NAZK N 168/19 vid 12.12.2019 roku. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE34271.html?fbclid=IwAR1PYmLXxCvbyCiH3NlbZgJxQcSg2OqE-wL62hJcP9BVm-jHrEVcgaiHkuA

ного кабінету суб’єкта декларування. Усі документи, які суб’єкт декларування подав до Реєстру, зберігаються в Реєстрі й автоматично оприлюднюються (за винятком конфіденційної інформації) у публічній частині Реєстру.

Таким чином можна запропонувати наступне визначення предмета злочину, передбаченого статтею 366-2 КК України, тобто декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування – це достовірна інформація (відомості), яка подається шляхом заповнення відповідної електронної форми у власному персональному електронному кабінеті суб’єкта декларування у Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування щодо доходів, подарунків, грошових активів, наявних фінансових зобов’язаннях, даних про банківські та інші фінансові установи, у яких відкрито рахунки суб’єкта декларування або членів його сім’ї, видатки та правочини, роботу за сумісництвом, членство в організаціях тощо, підписується шляхом накладання особистого кваліфікованого електронного підпису та підлягає оприлюдненню на офіційному вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції.

У відповідності до ст. 46 вищенаведеного Закону України “Про запобігання корупції”, декларація має містити достовірну інформацію (відомості) щодо: 1. об’єктів нерухомості, що належать суб’єкту декларування та членам його сім’ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або знаходяться у них в оренді чи на іншому праві користування, незалежно від форми укладення правочину, внаслідок якого набуто таке право; 2. об’єктів незавершеного будівництва, об’єктів, не прийнятих в експлуатацію або право власності на які не зареєстроване в установленому законом порядку, та які належать суб’єкту декларування або членам його сім’ї на праві власності відповідно до Цивільного кодексу України, розташовані на земельних ділянках, що належать суб’єкту декларування або членам його сім’ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або передані їм в оренду чи на іншому праві користування, незалежно від правових підстав набуття такого права, повністю або частково побудовані з матеріалів чи за кошти суб’єкта декларування або членів його сім’ї; 3. цінного рухомого майна, вартість якого перевищує 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року, що належить суб’єкту декларування або членам його сім’ї на праві приватної власності, у тому числі спільної власності, або перебуває в її володінні або користуванні незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право; 4. цінних паперів, у тому числі акцій, облігацій, чеків, сертифікатів, векселів, що належать суб’єкту декларування або членам його сім’ї; 5. інших корпоративних прав, що належать суб’єкту декларування або членам його сім’ї; 6. нематеріальних активів, що належать суб’єкту декларування або членам його сім’ї, у тому числі об’єктів інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті, криптовалюти; 7. отриманих доходів суб’єкта декларування або

членів його сім'ї, у тому числі доходів у вигляді заробітної плати (грошового забезпечення), отримані як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом, гонорарів, дивідендів, процентів, роялті, страхових виплат, благодійної допомоги, пенсії доходів від відчуження цінних паперів та корпоративних прав, подарунки та інших доходів; 8. наявних у суб'єкта декларування або членів його сім'ї грошових активів, у тому числі готівкових коштів, коштів, розміщених на банківських рахунках або які зберігаються у банку, внесків до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, коштів, позичених третім особам, а також активів у дорогоцінних (банківських) металах; 9. фінансових зобов'язань суб'єкта декларування або членів його сім'ї, у тому числі отриманих кредитів, позик, зобов'язань за договорами лізингу, розміру сплачених коштів у рахунок основної суми позики (кредиту) та процентів за позикою (кредитом), залишок позики (кредиту) станом на кінець звітного періоду, зобов'язання за договорами страхування та недержавного пенсійного забезпечення; 10. видатків, а також будь-які інших правочинів, вчинених у звітному періоді, на підставі яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, а також виникають фінансові зобов'язання.

Бібліографія

- United Nations Convention against Corruption: adopted on October 31, 2003. URL: https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf.
- Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
- Kryminal'nyj kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 roku № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/>.
- Bondarenko, O.S. Predmet zlochniv u sferi sluzhbovoi diial'nosti ta profesijnoi diial'nosti, pov'iazanoi z nadanniam publicznykh posluh [Tekst] : avtoref. ... kand. iuryd. nauk, spets.: 12.00.08 kryminal'ne pravo ta kryminolohiia; kryminal'no-vykonavche pravo / O. S. Bondarenko. Київ : Nats. akad. vnutr. sprav, 2016. 20 s.
- Informatsijnyj Lyst Vyschoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvil'nykh i kryminal'nykh sprav vid 22.05.2017r. "Schodo prytiahnennia do administratyvnoi vidpovidal'nosti za okremi pravoporushennia, pov'iazani z koruptsiieiu". URL: https://zib.com.ua/files/Golovam_apeliacijnih_sudiv_vid_2205_2017.pdf
- Nakaz Natsional'noho ahentstva z pytan' zapobihannia koruptsii vid 12.12.2019 № 168/19 "Pro zatverdzhennia zmin do rishennia Natsional'noho ahentstva z pytan' zapobihannia koruptsii vid 10 chervnia 2016 roku № 3". URL: https://zib.com.ua/ua/140802-nova_forma_e-deklaracij_yaki_dani_slid_unositi_v_2020_roci.html
- Poriadok formuvannia, vedennia ta opryliudnennia (nadannia) informatsii Yedynoho derzhavnoho reiestru deklaratsij osib, upovnovazhenykh na vykonannia funktsij derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia, zatverdzenoho Nakazom NAZK N 168/19 vid 12.12.2019 r., http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE34271.html?fbclid=IwAR1PYmLXxCvbnCiH3NlbZgJxQcSg2OQe-wL62hJcP9Bvm-jHrEVcgaiHkuA

The target of crime “Declaring the false information”

Summary

The UN Convention against Corruption of 31 October 2003, in Article 8, “Codes of conduct for public officials”, states:

In order to fight corruption, each State Party shall promote, inter alia, integrity, honesty and responsibility among its public officials, in accordance with the fundamental principles of its legal system.

Each State Party shall endeavour, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to establish measures and systems requiring public officials to make declarations to appropriate authorities regarding, inter alia, their outside activities, employment, investments, assets and substantial gifts or benefits from which a conflict of interest may result with respect to their functions as public officials.

Each State Party shall consider taking, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, disciplinary or other measures against public officials who violate the codes or standards established in accordance with this article.

In order to implement this Convention, the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption” was adopted on October 14, 2014, No. 1700-VII. This Law establishes the obligation of public officials to provide declarations with information about extra-service activities, occupations, investments, assets and significant gifts or income that may lead to conflict of interests regarding their functions as public officials.

Also Verkhovna Rada of Ukraine added the Criminal Code of Ukraine with the Article 366-2 “Declaring the false information”. This article provides the criminal liability for the intentional submission by a declaring subject the inaccurate information to the declaration of a person authorized to perform the functions of the state or local self-government, if such information differs from reliable in the amount of 500 subsistence minimums for able-bodied persons.

The Law of Ukraine “On Prevention of Corruption” does not define the term “declaration of a person authorized to perform the functions of the state or local self-government”, which complicates the establishment of the features of the crime “Declaring the false information”.

Therefore, we propose the following definition of the stuff of the crime “Declaring the false information”, ie the declaration of a person authorized to perform the functions of the state or local self-government. This is the true information, which is filed by filling the appropriate form in the personal electronic office of the declaring entity in the Unified State Register of declarations of persons authorized to perform the functions of the state or local self-government, regarding income, gifts, cash assets, available financial liabilities, accounts of the declarant or his family members, expenses and agreements, part-time work, membership in organizations, etc. It is signed by affixing a personal qualified electronic signature and it is published on the official website of the National Anti-Corruption Agency.

Keywords: convention, corruption, declaring, the false information

Volodymyr Gordienko

Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie

Przedmiot przestępstwa „Zgłaszanie fałszywych informacji”

Streszczenie

Konwencja ONZ przeciwko korupcji z dnia 31 października 2003 r. w art. 8 „Kodeksy postępowania urzędników publicznych” ustawia że każde Państwo-Strona dąży, w stosownych przypadkach i zgodnie z podstawowymi zasadami swojego prawa krajowego, do przyjęcia środków i systemów zobowiązujących urzędników państwowych do składania deklaracji o czynnościach, zawodach, inwestycjach, aktywach oraz o znaczących prezentach lub zyskach, które mogą prowadzić do konfliktu interesów w związku z pełnieniem przez nich funkcji urzędników publicznych.

Zgodnie z wyżej wymienioną Konwencją, Rada Najwyższa Ukrainy przyjęła ustawę Ukrainy „O zapobieganiu korupcji” z dnia 14 października 2014 r. Nr 1700-VII, która wprowadziła obowiązek składania deklaracji przez urzędników państwowych, wskazując informacje o czynnościach, zawodach, inwestycjach, aktywach oraz znaczących prezentach lub zyskach, które mogą prowadzić do konfliktu interesów w związku z pełnieniem przez nich funkcji urzędników publicznych.

Ponadto Rada Najwyższa Ukrainy wprowadziła art. 366-2 „Zgłaszanie fałszywych informacji” do Kodeksu karnego Ukrainy, który przewiduje odpowiedzialność karną za celowe przekazanie przez podmiot deklarujący świadomie nierzetelnych informacji do deklaracji osoby upoważnionej do pełnienia funkcji administracji państwowej lub samorządu terytorialnego, przewidziane w Ustawie Ukrainy "O zapobieganiu korupcji", jeżeli takie informacje różnią się od wiarygodnych kwotą 500 minimum egzystencji dla osób pełnosprawnych. Ustawa Ukrainy „O zapobieganiu korupcji” nie definiuje terminu „deklaracja osoby upoważnionej do pełnienia funkcji administracji państwowej lub samorządu terytorialnego”, co komplikuje ustalenie cech przestępstwa „Zgłaszanie fałszywych informacji”.

Dlatego proponujemy następującą definicję deklaracji osoby upoważnionej do pełnienia funkcji państwa lub samorządu – są to wiarygodne informacje, które są przekazywane poprzez wypełnienie odpowiedniego formularza elektronicznego we własnym osobistym biurze elektronicznym w Zunifikowanym Rejestrze Państwowym deklaracji osób uprawnionych do wykonywania funkcji państwa lub samorządu terytorialnego w zakresie dochodów, prezentów, aktywów pieniężnych, dostępnych zobowiązań finansowych, informacje na temat bankowości i innych instytucji finansowych z rachunkami podmiotu deklarującego lub członków jego rodziny, wydatkami, pracą w niepełnym wymiarze godzin, członkostwem w organizacjach itp., są podpisane za pomocą osobistego kwalifikowanego podpisu elektronicznego i są publikowane na oficjalnej stronie internetowej krajowej agencji antykorupcyjnej.

Słowa kluczowe: konwencja, korupcja, deklaracja, fałszywe informacje